

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • איגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תשמג

ערב שבת קודש
חול-המועד סוכות
י"ח בתשרי ה'תשס"ט
שנת הקהל

יוצא-לאור על-ידי
מכון ליובאוויטש שעל-יד
צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו — המרכז

שריחפה בחדר, והתעלה למעמד ומצב אחר לגמרי.

וסיפר חסיד אחד: כשוכיתי להשתתף בהקפות אלו בפעם הראשונה - הן פעלו בי מהפכה של ממש; נעשיתי אדם אחר. אז יכולתי לצייר לעצמי איך הרגיש יהודי כשעלה לרגל לבית-המקדש וראה את גילוי השכינה.

וסיים הרבי הרי"צ את דבריו: כל איבר באדם יש לו תענוג מיוחד - העין מתענגת מראייה, האוזן משמיעה, וכך הלאה. אך יש תענוג הגורם עונג בכל האיברים יחד, עד שכל החושים וכל הכישרונות מתבטלים בעוצמת התענוג הזה. עונג כזה הרגיש חסיד בעת "הקפות היחידות" של הרבי.

(ליקוטי דיבורים ב עמ' 500)

בשמים מזמתיני!

פעם, במוצאי שמחת-תורה, הכריזו אצל אדמו"ר הזקן שעומדים להתחיל בתפילת ערבית. אך הרבי הורה להמתין ולא להתחיל, בהסבירו: "אצל המחנותן (הרב הקדוש רבי לוי-יצחק מברדיטשוב) מתפללים עדיין מנחה. ובשמים", הטעים, "מחכים ל'יהוא רחום' שלו. אמנם אין זה הסדר שלנו, אבל יש לחכות ל'יהוא רחום' של המחנות".

(ספר-השיחות תש"ה עמ' 63)

כתר-שם-טוב

פעם אמר אדמו"ר הזקן דרוש ובין הדברים אמר, שכתר-מלכות נמשך בראש-השנה, כתר-כהונה - ביום-הכיפורים, וכתר-תורה - בשמחת-תורה.

שאלו בניו את הרבי: מדוע אינו מונה גם את כתר-שם-טוב?
השיב הרבי: כתר-שם-טוב נמשך על-ידי הריקודים של שמחת-תורה.

(ספר-השיחות תרצ"ו עמ' 308)

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו
ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,
בני הרה"ח ר' שלום ישעיה ע"ה דייטש

שמחת-תורה בעולם החסידי

נעליים קרועות בגן-עדן

הבעל-שם טוב ישב פעם עם תלמידיו ואמר:

בשמחת-תורה אחרו מעט ישראל בזמן תפילתם, בגלל ההקפות וסעודת החג. לעומתם, מלאכי מעלה, שלא היו עסוקים בעבודה זו, התכוננו כהרגלם לשיר את שירתם. אך גם הם לא יכלו לעשות זאת בלי נשמות-ישראל, שהרי אין המלאכים אומרים שירה למעלה עד שיאמרו ישראל למטה: מה עשו? הלכו בינתיים לנקות את גן-העדן.

לפתע מצאו שם כל מיני נעליים. הדבר הפליאם ביותר, שכן רגילים היו למצוא שם ציצית, תפילין וכדומה, אך לא נעליים!

הלכו אל המלאך מיכאל לשאול את פיו. הסביר להם המלאך מיכאל שנעליים אלו הם סחורתו, ומקורם בריקוד של עם-ישראל עם ספרי-התורה. והיה מונה את הנעליים ואמר: אלה מקמינקה, אלה ממזריטש. וסיים הבעל-שם טוב: התגאה המלאך מיכאל על מלאך מט"ט, הקושר כתרים לקונו מתפלותיהם של ישראל, ואמר לו: אני אתפור כתר מעולה משלך - מנעליים קרועות אלה.

(כתר-שם טוב הוספות - סינון קיד)

"ראו אור ממש"

כך מתאר כ"ק אדמו"ר הרי"צ את ההקפות בבית-מדרשו של רבנו הזקן:

בבית-מדרשו של רבנו הזקן היה נהוג שעוד בטרם נערכו ההקפות כליל שמיני-עצרת בבית-הכנסת עם כל הקהל, היה הרבי עורך הקפות ביחידות, בנוכחותם של יחידי סגולה מבין תלמידיו והאורחים שהגיעו. הרבי עצמו היה אומר את כל פסוקי "אתה הראת"; היה הולך בראש כל שבע ההקפות ואומר את פזמוני ופסוקי ההקפות. בסיום כל הקפה היה מעביר את ספרי-התורה לידו השמאלית, מניח את יד ימינו על גבו של אחד המקורבים, ויוצא בריקוד.

בשעת הריקוד - ראו אור ממש. כל אחד הרגיש כאילו היה במקום המקדש ממש ושכל רגע יקר מכל יקר. התחושה הכללית היתה שבכל רגע אפשר להגיע למדרגות גבוהות ביותר, בתורה, עבודה ותשובה. כל אחד חש את ה"משם היו שואבים רוח-הקודש".

כל מי שזכה להיות נוכח בהקפות אלו, ראה את פני הרבי, שמע את ניגון השמחה, צפה בריקוד התענוג, שבכל זה השתקפה השתפכות של "אהבה בתענוגים" - התבטל כביכול מחמת הדרת קודש-הקודשים

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

י"ח בתשרי ה'תשס"ט - כ"ה בתשרי ה'תשס"ט

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	י"ח בתשרי	הלי מתנות עניים פרק ה-ז.	הלי מכירה פרק טו.	מ"ע קכד. מל"ט ריג. מ"ע קכב. מל"ט ריד.
ש"ק	י"ט בתשרי	פרק ח-י.	פרק יז.	מ"ע קל. קצה. מל"ט רלב.
א'	כ' בתשרי	הלי תרומות.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק יח.	מ"ע קכו. קכט.
ב'	כ"א בתשרי	פרק ד-ו.	פרק יט.	מל"ט קנד.
ג'	כ"ב בתשרי	פרק ז-ט.	פרק כ.	מל"ט קלג. קלד.
ד'	כ"ג בתשרי	פרק י-יב.	פרק כא.	מל"ט קלה. קלו.
ה'	כ"ד בתשרי	פרק יג-טו.	פרק כב.	מל"ט קלו.
ו'	כ"ה בתשרי	הלי מעשר.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק כג.	מ"ע קכז.

זמני השבוע*

תאריך	עלות השחר**		זמן ותפילין	זריחה החמה	זמן ק"ש	צוות היום והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	ד' 120 לפני הזריחה	ד' 72 לפני הזריחה							
ו', י"ח בתשרי	3:47	4:34	4:56	5:52	8:34	11:26	11:55	5:04.5	5:29
ש"ק, י"ט בתשרי	3:48	4:35	4:56	5:53	8:34	11:25	11:55	5:03.4	5:28
א', כ' בתשרי	3:49	4:36	4:57	5:53	8:35	11:25	11:55	5:02.3	5:27
ב', כ"א בתשרי	3:50	4:36	4:58	5:54	8:35	11:25	11:54	5:01.2	5:26
ג', כ"ב בתשרי	3:50	4:37	4:58	5:55	8:35	11:25	11:54	5:00.2	5:25
ד', כ"ג בתשרי	3:51	4:38	4:59	5:56	8:36	11:25	11:54	4:59.1	5:24
ה', כ"ד בתשרי	3:52	4:38	5:00	5:57	8:36	11:25	11:54	4:58.1	5:23
ו', כ"ה בתשרי	3:52	4:39	5:01	5:58	8:36	11:25	11:54	4:57.1	5:22

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להתמיר לפי העניין.
*** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"ו בסיודרו (יסדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"ו שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש
שבת חוה"מ	4:29	5:40	4:44	5:42	4:34	5:41	4:47	5:43
שמחת תורה	4:25	5:37	4:40	5:39	4:31	5:37	4:44	5:40
בראשית	4:21	5:33	4:36	5:35	4:26	5:33	4:39	5:36

עורך ראשי: מנחם מענדל ברוד • עורך: נחמיה קפלון • הגהה: יוסף-יצחק אולידורט

מו"ל: מכון ליובאוויטש שעל-יד צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

יו"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרונוב

כתובת: ת"ד 14 כפר-חב"ד 60840, טל' 03-9607588, פקס: 03-9606169

אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il ISSN 0793-7474

בשנת 'הקהל' - לחיות מחדש את מעמד הר-סיני

מדברי הרמב"ם משמע שהטעם והיסוד למצוות 'הקהל' הוא, לחזור ולחיות מזמן לזמן את מעמד הר-סיני מחדש • לכן היתה קריאת התורה ב'הקהל' על-ידי המלך דווקא, ש"אימתו עליך", כיוון שהמטרה היא "ליראה את ה'" כמו בהר סיני • כל אחד הוא 'מלך' בסביבתו ועליו להקהיל את מי שבכוחו להשפיע עליהם ולעוררם "ליראה את ה'" • משיחות ומכתבי כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

א. תוכן נצחי

אנשים נשים וטף בכל מוצאי שמיטה בעלותם לרגל, ולקרות באזניהם מן התורה פרשיות שהן מזרות אותן במצוות ומחזקות ידיהם בדת האמת, שנאמר² מקץ שבע שנים במועד שנת השמיטה בחג הסוכות כבוא כל ישראל לראות גו' הקהל את העם האנשים הנשים והטף וגרך אשר בשעריך וגו'". וממשיך הרמב"ם לבאר פרטי הדברים³ - "אימתי היו קורין, במוצאי יום-טוב הראשון של חג הסוכות, שהוא תחילת ימי חולו של מועד של שנה שמינית, והמלך הוא שיקרא באזניהם, ובעזרת-נשים היו קורין כו", "כיצד הוא קורא, תוקעין בחצוצרות ככל ירושלים כדי להקהיל את העם, ומביאין בימה גדולה, ושל עץ היתה, ומעמידין אותה באמצע עזרת-נשים, המלך עולה וישב עליה כדי שישמעו קריאתו וכו'".

ג. תוכן המצווה:

תוכן ומטרת מצוות "הקהל" היא - בלשון

(2) וילך לא, יו"ד-יב.
(3) שם ה"ג-ד.

בזמן שבית-המקדש היה קיים, היו בכל "שנת הקהל" חוזרים וחיים מחדש את מעמד הר-סיני, על-ידי שהיו מקהילים את כל עם-ישראל "אנשים נשים וטף" ביחד, "כאיש אחד בלב אחד", לשמוע "באימה וביראה", "פרשיות שבתורה", מפי המלך שהוא "שליח . . האל", שהיה מעורר את בני ישראל "ליראה את ה' אלוקיך כל הימים". "התורה היא נצחית" - ולכן, גם בזמן הזה שאין בית-המקדש קיים, תוכנה הרוחני של מצוות "הקהל" נצחי הוא, ועל כל אחד ואחת הזכות והחוב לעסוק במבצע "הקהל", להקהיל את בני-ישראל ולעוררם להוסיף ב"ליראה את ה'" ובאחרות ישראל, כדלקמן.

ב. מצוות הקהל:

כתב הרמב"ם: "מצוות עשה להקהיל כל ישראל

(1) הל' חגיגה רפ"ג.

אין מתענים אפילו חתן ביום חופתו, ומרכיב קצת באכילה ושתייה². שיירי ההג: מנהג-בית-הרב, לשרוף את הסכך ('במרחץ') אחרי החג. כן מנהגם לשרוף לולב והושענות ביום רגיל, ולא בשריפת החמץ³. מאידך היתה הוראה לגבי הדסים (שקיבלו במתנה מהרבי) להשתמש בהם כבשמים להבדלה, הלולב - לשרוף בעת ביעור חמץ, ומהאחרון - לעשות מרקחת⁴.

יום שישי

כ"ה בתשרי

למנהג רבותינו נשיאנו, יש לקרוא ביום ה' בלילה שמו"ת עלייה אחת או שתיים מפרשת בראשית, ולמחרת ביום ו' אחרי חצות לקרוא שוב מתחילתה עד גמירא עם ההפטרה, ובשבת לפני תפילת שחרית לקרוא שוב 'שביעי'. נזהרים (עכ"פ לכתחילה) שלא להפסיק באמצע קריאת שמו"ת⁵.

שיעורי חת"ת: סיום עליית 'שישי': "לקח אותו אלוקים" (הכה) - כדלהלן (בלוח הבא) בקריאת התורה דשבת-קודש).

(92) לוח כולל-חב"ד, משו"ע אדה"ז סי' תכט סי"ז. וראה דעות שונות בס' הנשואין כהלכתם פ"ו הע' 81.
(93) 'רשימות' חוברת יד עמ' 23, 'רשימות היומן' עמ' רסו. וב'אהלי ליובאוויטש' עמ' 166 דייק, עושים זאת סמוך לחג, והטעם ע"פ מש"כ בס' 'סדר היום' שיש לסתור את הסוכה במוצאי יו"ט, כדי להודיע שלא נעשית אלא למצוותה.
(94) לקוטי שיחות ח"ט עמ' 569. 'התקשרות' גיליון סג עמ' 11. לגבי הלולב - מן-הסתם זהירים יותר לשמור מה שקיבלו מהרבי, ולכן ניתן להמתין עד פסח. לגבי הדסים - כן איתא בשו"ע אדה"ז סי' רצו ס"ו, וא"כ ה"ז בכל הדסים דמצווה.
(95) שו"ע אדה"ז סי' רפה ס"ו. 'התקשרות' גיליונות: תסז, תפט, תקכג.

תזכורת: כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו נהג, בעת ההתוועדות של שמחת-תורה (או שבת בראשית), להזכיר על-דבר השתתפות כל אחד ואחד במגבית 'קרן השנה' (מניין ימי שנת תשס"ט - שנ"ד).

מוצאי יום-טוב:

הבדלה: מתחילים "הנה אל-ישועתי"⁸⁷. ברכת הגפן, ברכת המכביל. רבים נוהגים (על-פי מנהג האריז"ל⁸⁸) לערוך הקפות בארצנו הק' גם בלילה זה. כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו היה מעורר את השמחה, ושולח מברקים למקומות המרכזיים (כפר-חב"ד, נחלת-הר-חב"ד⁸⁹ וירושלים ת"ו) מדי שנה בשנה. במוצאי שמחת-תורה מכריזים: "ויעקב הלך לדרכו"⁹⁰.

מי שלא הספיק לפני-כן, יסיים את פרשת ברכה שניים מקרא ואחד תרגום עוד הלילה⁹¹.

יום רביעי

כ"ג בתשרי, אסרו-חג הסוכות

(87) בפרמ"ג סי' תצא, משבצות ס"ק א, כתב שגם במוצאי יו"ט לחול אומרים פסוקים אלו (כמנהגנו), אלא שהעולם אינו נוהג כן כמ"ש בלקוטי מהרי"ח (סדר הבדלה מוצ"ש ד"ה ועיין בפרמ"ג, בדפוס המקורי ח"ב פב,א). ולהעיר שאנ"ש נוהגים שגם היוצאים ידי-חובה אומרים פסוקים אלו בלחש עם המבדיל, וכ"ה בספר מהרי"ל - מנהגים' עמ' רכד, עיי"ש בהערה 5. 'רשימות היומן' עמ' שלב.
(88) כף החיים סי' תרס"ט ס"ק ל, וש"נ.
(89) ולהעיר מדעת הרמב"ם בהל' קידוש-החודש פ"ה ה"ב בעניין יום-טוב שני ביישובים החדשים באר"ק, והתייחסות הרבי לזה בס' 'המלך במסיבו' ח"א עמ' רסב וח"ב עמ' רס, וש"נ.
(90) לקוטי שיחות חלק י' עמ' 192. וראה 'אוצר' עמ' שצג, וש"נ.
(91) לאחר חצות. - ולא כבכל פרשה, ש"א (שו"ע אדה"ז סי' רפה ס"ה) שניתן להשלימה עד יום ג', כיוון שבשמח"ת מסיימים את כל התורה ומתחילים אותה מחדש (אם כי 'דחק ונכנס' מועיל תמיד) - התוועדויות תשמ"ז ח"א עמ' 350. וראה התוועדויות תשמ"ו ח"א עמ' 396.

הכתוב "למען ישמעו ולמען ילמדו ויראו את ה' אלוקיכם ושמרו לעשות את כל דברי התורה הזאת. ובניהם אשר לא ידעו ישמעו ולמדו ליראה את ה' אלוקיכם כל הימים".

ולכן - מסביר הרמב"ם - גם "גרים שאינם מכירין חייבין להכין לבם ולהקשיב אוננם לשמוע באימה וביראה וגילה ברעדה כיום שניתנה בו בסיני". ויתירה מזו "אפילו חכמים גדולים שידועים כל התורה כולה חייבין לשמוע ככונה גדולה יתירה". והטעם לזה - מסכם הרמב"ם - "שלא קבעה הכתוב אלא לחזק דת האמת".

היינו⁵, בכדי שמעמד "הקהל" יפעל חיזוק גדול בדת האמת, במשך "כל הימים" - צריך שיהיה "באימה וביראה וגילה ברעדה". ויראה עצמו כאילו עתה נצטווה בה ומפי הגבורה שומעה שהמלך שליח הוא להשמיע דברי האל⁶, כפי שהיה במעמד הר-סיני, כי רק אז בכוחו של מעמד הקהל לפעול ב"העם האנשים הנשים והטף" שיהיה אצלם "ליראה את ה'" כל הימים.

ויתירה מזו⁶: מדברי הרמב"ם משמע שזהו בעצם הטעם והיסוד למצוות "הקהל" - לחזור ולחיות מזמן לזמן את מעמד הר-סיני מחדש!

והביאור בזה: עיקר החידוש שבמעמד הר-סיני ובמתן-תורה לא היה בלימוד התורה ושמיעת מצוות ה', כי אם בזה שהיה באופן של ראייה, כמו שכתוב⁷ "וכל העם רואים את הקולות גו'", "אתם ראינים גו'", "הראנו ה' אלוקינו את כבודו גו'", וכל זה היה "בעבור תהיה יראתו על פניכם לבלתי תחטאו"¹⁰.

וכידוע¹¹ דאינה דומה ראייה לשמיעה¹² - דשמיעה היא מרחוק (ולכן ביכולתה לתפוס רק דבר רחני כמו קול וכהאי גוונא, ונתפס רק בשמיעה - הבנה והשגה,

רוחניות האדם), מה-שאינ-כן ראייה היא מקרוב (ולכן ראייה תופסת בדבר גשמי, וגם פועלת על גשמיות גופו עד שהדבר הנראה מתאמת אצל הרואה), וכן היה במתן-תורה ש"כל העם רואים את הקולות" - רואים את הנשמע¹³, ולכן נתאמת אצל כל אחד ואחת מישראל ש"אנוכי ה' אלוקיך" וכו'.

וזהו הטעם למצוות "הקהל" בכל שבע שנים: בכדי שהדור שלאחרי מתן-תורה והדורות הבאים "יראו את ה' אלוקיכם ושמרו לעשות את כל דברי התורה הזאת" - אינה מספיקה זכירת מעמד הר-סיני שזוכר דבר שהיה בעבר, שאז האדם הוא בריחוק מהדבר; אלא צריך להיות עניין מיוחד - מצוות "הקהל", שכל ישראל, אנשים נשים וטף, נקהלים יחד כמו במעמד הר-סיני, "ויראה עצמו כאילו עתה נצטווה בה ומפי הגבורה שומעה".

ד. אחדות ישראל

עניין¹⁴ נוסף ב"הקהל" (הבא כתוצאה והמשך להנ"ל) הוא שמקהילים את כל העם, אנשים נשים וטף, בקהל אחד¹⁵. היינו, שכל ישראל נעשים למציאות אחת של "קהל", קהל אחד - נקודת האחדות.

זאת ועוד: עיקר המכוון ד"הקהל" הוא - כהמשך הכתוב - "ליראה את ה'", היינו שעיקר ההדגשה אינה על הלימוד בהבנה והשגה, שבזה ישנה התחלוקת בכל אחד ואחת לפי ערך שכלו, אלא על יראת ה' שכולם משתווים בה.

וכמוגדש בלשון הרמב"ם (הנ"ל) "לשמוע באימה וביראה... כיום שניתנה בסיני": עיקר החידוש דמתן-תורה הוא - ההתגלות האלוהית שבמעמד הר-סיני, שפעלה יראה ותכלית הביטול "ויראה העם וינעו ויעמדו מרחוק"¹⁶, ובלשון חז"ל¹⁷ "מה להלן באימה ביראה ברתת ובויע".

וכמו בן "הקהל" - עיקר המכוון אינו בנוגע

(13) פרש"י יתרו שם, טו ממכילתא שם.

(14) הבבא לקמן - ראה מכתב מוצש"פ פ' נצוי" כ"ה אלול תשמ"ו. לקו"ש חל"ד ע' 322.

(15) ראה לקו"ש ח"ט עמ' 300 ובהנסמך שם בהע' 29. מכתב ימי הסליחות ה'תש"מ (לקו"ש שם עמ' 615 ואילך).

(16) יתרו כ.טו.

(17) ברכות כבא, ו"ש"ב.

רגילות כשעולים כמה קרואים ביחד, מברכים כולם כאחד, אבל בעליית 'כל הנערים' מנהגנו שהגדול העולה עמהם מברך ומוציא את כולם⁷³. אין מנהגנו לפרוש טלית על הנערים ועל שאר העומדים אצל הבימה ולומר "המלאך הגואל"⁷⁴. 'חתן-תורה' ו'חתן בראשית' יכולים להיות גם כוהנים או לוויים.

אומרים "מרשות" ל'חתן תורה', וקוראים "מעונה אלוקי קדם" עד "לעיני כל ישראל", ואין נוהגים לפרוש טלית על ראש העולה ל'חתן תורה"⁷⁵. לאחר גמר קריאת הפרשה אומר כל הקהל "חזק חזק ונתחזק", וגם העולה בעצמו אומר כן לפני הברכה האחרונה⁷⁶.

מניחים את ספר-התורה השני על הבימה ליד ספר-התורה הראשון, ולא יסירו את ספר-התורה הראשון עד שיניחו על הבימה את ספר-התורה השני. מגביהים וגוללים את ספר-התורה הראשון, ואין מהפכים אותו ופניו אל העם, ואין משנים במאומה מסדר ההגבהה של כל השנה⁷⁷.

אומרים "מרשות" ל'חתן בראשית' בלשון יחיד ככתוב בסידור. קוראים לו "מ"בראשית ברא" עד "אשר ברא אלוקים לעשות", ואין נוהגים לפרוש טלית על ראש העולה ל'חתן בראשית'. הקהל עונה בקול רם בפסוקי "ויהי ערב", וכשמגיע הקורא ל"יום השישי" אומרים כולם⁷⁸ "ויהי ערב... אשר ברא אלוקים לעשות", בהמשך אחד עד גמירא⁷⁹, והש"ץ חוזר אחריהם⁸⁰.

מניחים את ספר-התורה השלישי אצל השני, ואומרים חצי-קדיש. מפטיר בספר השלישי במוסף היום בפרשת פינחס. הפטרה: "ויהי אחרי מות משה...

(73) משיחת יום שמחת תש"ט ס"ח (תורת מנחם - התנוועדות' (כד) תשי"ט ח"א עמ' 146).

(74) 'אוצר' עמ' שפ.

(75) שם עמ' שפד.

(76) ראה מקורות וביאורים לזה ב'לוח השבוע' גיליון תרכ"ו.

(77) 'אוצר' עמ' שפא.

(78) הרבני, שעלה תמיד ל'חתן בראשית', אמר הן את 'ויהי ערב' והן את 'ויכולו' (עכ"פ התחיל לאמרם) עם הציבור (ולא עם הבעל-קורא).

(79) 'אוצר' עמ' שפד-שפה.

(80) כיוון שתחילת 'ויכולו' היא ראשית-יתבות שם הוי"ה: "יום השישי ויכולו השמים", אין מפסיקין בו.

רק חזק ואמץ" (יהושע א).

אחרי קריאת התורה אומרים את הפיוטים: "שישו ושמחו", "התקבצו", "אגיל ואשמח"⁸¹, "אשריכם ישראל", כנרפס בסידור (אחר סדר הקפות)⁸².

אחר-כך היו רוקדים ריקוד נוסף בניגון שמחת-תורה, בהתלהבות גדולה⁸³.

יזכור: מי שיש לו אב ואם - יוצא מבית-הכנסת. אבלים בתוך שנתם (רח"ל) נשארים בבית-הכנסת, אבל אין אומרים "יזכור". בהזכרת נשמות אומרים "בן/בת פלונית".

אומרים "אב הרחמים". גם מי שאינו מזכיר נשמות יכול לומר "אב הרחמים"⁸⁴.

הזכרת הגשם: קודם תפילת לחש של מוסף מכריז השמש "משיב הרוח ומוריד הגשם", ומתפילה זו מתחילים לומר זאת בכל התפילות.

המתפלל ביחיד - ימתין עם תפילת המוסף עד שיתפללו הציבור, כדי שיוכל לומר "משיב הרוח ומוריד הגשם". מי ששמע הזכרת "משיב הרוח ומוריד הגשם" קודם שהתפלל תפילת שחרית - אם אינו מתפלל במניין אחר, אומר גם בתפילת שחרית "משיב הרוח ומוריד הגשם"⁸⁵. טעה ואמר "מוריד הטל" - אינו חוזר.

בחזרת הש"ץ - תפילת גשם. אין נושאים כפיים. **שיעורי חת"ת:** לומדים היום⁸⁶ פרשת ברכה החל מ'שלישי' עד סיום הסדרה עם פירש"י, ופרשת בראשית עד 'שלישי' עם פירש"י.

(81) וצ"ל: "בו (בוא'ו ולא באל"ף) יבוא צמח", 'אוצר' עמ' שפ.

(82) כ"ה בלוח כולל-חב"ד, ומקורו ממש"כ בסידור שאומרים זאת אחר (וכל 'אחר' - סמוך", רש"י בראשית טו,א) קרה"ת.

והטעם לכאורה כיוון שקרה"ת היא שלמות השמחה שעליה מדובר בפיוטים אלו, ורק אח"כ אומרים שאר האמירות ו'יזכור' בכללן, שהן עניינים בפ"ע. ודלא כמנהג הרווח בארה"ק שהובא בלוח 'דבר בעתו' לומר זאת בסיום כל העניינים, אחרי 'יזכור' ולפני 'יהללו'. (ואגב, שמעתי ש"ץ ותיק מחסידי פולין באה"ק, שהיה מתאונן מקשה עליו ביותר המעבר משמחת הקפות וקרה"ת ל'יזכור', מ'יזכור' שוב ל'שישו ושמחו', ושוב - לתפילת 'טל', בקיטל ובנגינה מעין 'נעילה').

(83) קובץ ליובאוויטש, גיליון 13 (תשט"ז) עמ' 64.

(84) רצוי לקרוא לכל היוצאים מביהכ"ל ל'יזכור' לחזור פנימה לפני אמירה זו.

(85) ס' המנהגים שם, עמ' 69 (עיי"ש בהערה).

(86) שערי הל' ומנהג ח"ה ס' פח, עיי"ש.

בשנת האבלות (רח”ל) אין הולכים להקפות לבר, אלא בליווי⁵⁹.

הניגונים המושרים בשעת ההקפות הם ניגונים קבועים מדור דור. ומהם: ”וכל קרני רשעים אגרע”⁶⁰; ”על הסלע הך”⁶¹; הניגון המכונה ’ניגון ההקפות של ר’ לוייצחק”⁶²; ניגון ריקוד⁶³; והרבי היה מוסיף עליהם עוד ניגונים⁶⁴.

נוהגים לנגן את ניגון ’האפ קאזאק’ של הסבא משפולי⁶⁵.

אין מנהגו לקרוא קריאת התורה בליל שמחת-תורה⁶⁶.

אחר ההקפות (מחזירים את ספריי-התורה לארון-הקודש ללא כל אמירות⁶⁶): ’עלינו, קדיש יתום, אל תירא, אך צדיקים’.

בשמיני-עצרת ושמחת-תורה אין טובלים פרוסת ’המוציא ברבש’.

(כל) יום-טוב ’צריך לקבוע כל סעודה על היין, דהיינו שישתה יין באמצע סעודתו אם ידו משגת”⁶⁷.

”ידוע לכול, שבאמירת ’שמע ישראל’ בקריאת-שמע על מיטתו בשמחת-תורה, צריך לקבל על עצמו את המסירה ונתינה להרבצת תורה במסירת-נפש

58) סה”ש תש”ד עמ’ 31, ושם נתבאר.

59) ספרי-המנהגים עמ’ 78. וראה ’אוצר’ עמ’ שנה. תורת-מנחם – מנחם-ציון ח”א עמ’ 227.

60) ספרי-הניגונים ח”ג ניגון קסא.

61) שם, ניגון קסא.

62) שם ח”א ניגון קסה.

63) שם ח”ב ניגון קפה – על ניגון זה אמר הרה”ח וכו’ ר’ לוי יצחק ע”ה, שמקובל בידו שהושר בשעת ההקפות אצל אדמו”ר הזקן. הרבי היה מנגנו פעמים רבות בשעת חדוותא – ’אוצר’ עמ’ שנה.

64) כ”ז מ’אוצר’ שם.

65) ספר הניגונים ח”א (ניגון כד) עמ’ מט – סה”ש תש”ד עמ’ 116, וראה סה”ש תורת שלום עמ’ 236.

66) ’אוצר’ עמ’ שנט, ע”פ הגהת הרבי ללוח כולל-חב”ד.

67) שר”ע אדה”ז סי’ תקכ”ט ס”ד (וכיוון שכתב ”אם ידו משגת”, אולי אין חיוב זה למי שקשה לו גם מבחינת בריאות עמ”מ, משא”כ בשמחה דלהלן). זאת מלבד חובת השמחה בין דלהלן ס”ז. אבל לכאורה אם עשה כן פ”א ביום, יצא גם ידי שמחת יו”ט. משא”כ כשיצא י”ח שמחה בין הקידוש (תוד”ה

די יין, פסחים קחב. שיחות קודש תשל”א ח”ב עמ’ 87. וראה ’התקשרות’ גיליון תסג עמ’ 18, עדיין לא קבע סעודתו על היין.

בגופו, רוחו ונשמתו, וזו צריכה להיות כל מהותו”⁶⁸.
שחרית:

בשחרית (בלבד) – נשיאת כפיים ככתפילת מוסף של כל יום-טוב⁶⁹.

לאחר חזרת הש”ץ – הלל שלם, קדיש התקבל. שיר של יום, הושיענו (אין אומרים ’לדור ה’ אורי’), קדיש יתום.

קידוש: ”אתקינו” דיו”ט, ”אלה מועדי”, ”בורא פרי הגפן”. ואחר-כך נוטלים ידיים לסעודה או אוכלים כזית ’מוזנות’. התוועדות⁶⁹.

סדר הקפות: כדאמול, ”אתה הראת” פסוק בפסוק ולאחר מכן ”אב הרחמים”. כן עושים שלוש פעמים⁶⁹.

לאחר-מכן, פותחים את ארון-הקודש, מוציאים את כל ספריי-התורה ומקיפים את הבימה ז’ חצאי הקפה (בהמשך אחד), בסך-הכול שלוש הקפות וחצי. אבל אומרים את כל סדר ההקפות, ללא הכרות ”עד כאן הקפה...”. ומחזירים את כל ספריי-התורה לארון-הקודש (ללא כל אמירה) וסוגרים אותו⁷⁰.

”אתה הראת” (של פתיחת הארון). י”ג מידות ו’ריבוננו-של-עולם”, יהיו לרצון, ואני תפילתי, ”ברוך שמי”, וכל סדר הוצאת ספרי-התורה. מוציאים שלושה ספריי-התורה, בראשון קוראים⁷¹ בפרשת וזאת הברכה, ואם יש צורך, חוזרים כמה פעמים עד שכל הציבור יעלה לתורה. בסיום עולה אחד עם כל הנערים ומברך איתם ברכת התורה⁶⁶.

בבית-הכנסת של הרבי עולים בשמחת-תורה כמה קרואים יחידים ומברכים כולם כאחד. לכוהן – כוהנים, ללוי – לוויים, ולשאר העליות – ישראלים (גם הילדים עולים עם אבותיהם)⁷². למנהגנו: בעליות

68) סה”ש תש”ד עמ’ 39.

69) ואף שלכאורה יש בעיה בהתוועדות לפני מוסף עפ”י מ”ש בשו”ע אדה”ז סי’ רפו ס”ד, אולי י”ל עפ”י דברי הרבי בספר השיחות תש”א עמ’ 120 הערה 10, עיי”ש.

70) לוח כולל-חב”ד. ’אוצר’ עמ’ שעח.

71) הקריאה – בנעימת הטעמים הרגילה, ולא בנעימת הימים-הנוראים (שם עמ’ שעט).

72) ’אוצר’ שם. וראה פרטים נוספים בהנהגה, במציאות והדעות בהלכה בזה, שם וב’אהלי ליובאוויטש’ עמ’ 157, ובקובץ ’אהלי שם’ גיליון ח’ עמ’ קנה.

מעלים לתורה בכל מחזור (אם ישנם) כהן, לוי וישראלים (כ”מ בשני-אפרים ש”ח סני”ו, וע’ בשו”ע סי’ קלה סי’ ונו”כ).

להכנה והשגה בשכלו, כי אם בנוגע לכוונת הלב, רגש האימה ויראה, ככמתן-תורה, שלכן, בטלה ההתחלקות שמצד ההכנה והשגה, אלא, כל ישראל מ”חכמים גדולים” עד ל”מי שאינו יכול לשמוע” מתאחדים במעמד ”הקהל”, ”כאיש אחד בלב אחד”¹⁸, כפי שהיה בעת מתן-תורה. לפי זה גם יובן מדוע קריאת התורה במעמד

ה. במוציא שמיטה

על-פי האמור יובן גם מדוע מצוות ”הקהל” חיובה במוציא שמיטה דווקא.

ענייננו²⁵ של שנת השמיטה, ”שבת לה”²⁶ – הוא: (א) לגלות ולהביע את מלכותו של הקב”ה ש”הכל ברשות אדון הכל”²⁷, כי בזה שהאדם שוכת, האדמה

מצוות הקהל כל תכליתה אינו פעולת ההקהלה עצמה,

אלא התוצאה בימים שלאחרי זה וכמודגש בכתוב

”למען ישמעו ולמען ילמדו גו’ ליראה גו’ כל הימים”

שוכתת, והפירות הן הפקר – מוכח לעין כל שהקב”ה הוא האדון היחידי על האדם, השדה, ועל כל אשר בעולם. ונמצא שבשנת השמיטה מודגש בעבודת בני-ישראל העניין ד”ליראה את ה”.

(ב) ”שגם עובדי האדמה כאשר ישבתו בשנה ההיא יתעוררו לדרוש ה”²⁸, היינו²⁹, שעל-ידי ששוכתים מעבודת השדה וכרם, בטילה ההתחלקות שבין איש לרעהו הקשורה עם החלוקה דשדה וכרם דכל אחד ואחד בפני עצמו, חלקו המיוחד בארץ וכו’, ומתגלית האחדות שבהם, ועד לההתאחדות דעובדי האדמה עם התלמידי חכמים – בשנת השמיטה – שאז עוסקים כולם בעניין אחד בלבד ”לדרוש ה” – אחדות ישראל.

ולכן³⁰ מהווה שנת השמיטה הכנה הרצויה והמתאימה כדי לקלוט היטב את העניינים שבאים בשנת ”הקהל” שלאחריה, שאז הוא הזמן שבו עולים כל בני-ישראל ”אנשים נשים וטף” כקהל אחד לבית-

25) בהבא לקמן – ראה מכתב מוצש”ק פ’ נצו”י הג”ל.

26) בהר כהב, שם, ד.

27) חינוך מצווה שכת. וראה חינוך מצווה פד.

28) ספרנו ר”פ בהר.

29) בהבא לקמן – ראה קונטרס ”משיחות” ש”פ וישב תשמ”ז ס”ב. (תו”מ-התוועדות תשמ”ז ח”ב ע’ 90) קונטרס ”משיחות” ש”פ בא תשמ”ו ס”ט. (תו”מ-התוועדות תשמ”ז ח”ב ע’ 352)

30) בהבא לקמן – ראה מכתב עש”ק ח”י אלול ה’תשמ”מ (לקו”ש ח”י עמ’ 612). שיחה לנשי ובנות חב”ד כ”ב אלול תשמ”ז ס”ז.

”הקהל” היתה דווקא על-ידי המלך¹⁹ – אף שלימוד התורה עם כל ישראל שייך, לכאורה, לסנהדרין²⁰ – כי מאחר שמטרת קריאת התורה ב”הקהל” היא ”ליראה את ה’”, דבר המאחד את כל בני-ישראל, נעשה הרבר דווקא על-ידי המלך²¹ ש”אימתו עליך”²², הוא זה שמעורר את הרגש של ”אימה ויראה” המבטל את ה”אני”²³ ואת המציאות הנפרדת של השומעים, והרי המלך הוא ”לב כל קהל ישראל”²⁴ שמאחד בתוכו את כל עם-ישראל כמציאות אחת.

ונמצא, שבמצוות ”הקהל” ב’ עניינים הקשורים זה בזה – יראת ה’ ואחדות ישראל.

18) פרש”י עה”פ יתרו יטב. וראה מכילתא שם.

19) משנה סוטה מא,א (ראה רש”י שם ד”ה שנאמר). פרש”י עה”פ ויילך לא,יא. ובפרטיות ’ברמב”ם שם ה”ג. וראה לקו”ש נצו”י הג”ל הערה 34. 20. וש”נ. וגם לדיעות דמלך לאו דווקא (ראה בהנסמן בלקו”ש הג”ל הערה 20) צ”ל ע”י גדול דוגמת מלך שבמשנה ולא סנהדרין וכיו”ב.

20) ראה רמב”ם ריש הל’ ממרים. תרבא”ר פ”א. ועוד.

21) ראה גם מכתב ימי הסליחות ה’תשכ”ו (לקו”ש ח”ט עמ’ 445-6).

22) קידושין לב,ב.

23) ראה חגיגה ה”ב; מחווי קמי מלאכ. וראה שהמ”צ להצ”צ מצוות מינוי מלך בתחילתה (דרמ”צ קח, א) שהמלך ממשיך ביטול בבני”.

24) רמב”ם הל’ מלכים פ”ג ה”ו. וראה שו”ת הרשב”א ח”א סקמ”ח. להעיר מאגה”ק ר”כ ס”ט. וראה לקו”ש ח”ט ע’ 165 ואילך.

המקדש, שעל-ידי זה מתגלית אחדותם של כל ישראל כפשוטו בפועל ממש, ושומעים את קריאת התורה מפי המלך "באימה וביראה וגילה ברעדה... כאילו עתה נצטווה בה ומפי הגבורה שומעה... כיום שניתנה בו כסינו" בעת מתן-תורה, שעל-ידי זה נפעל בהשומעים "ליראה את ה' כל הימים".

ו. שייכותה בזמננו

ידוע³¹ ש"התורה היא נצחית"³² בכל זמן ובכל מקום, ואף שכמה וכמה ממצוות התורה הן תלויות בזמן ומקום, ככהנים ובלויים וכו' ובשאר תנאים, ובנידון דידן בזמן שבית-המקדש היה קיים ובמקום המקדש (כמו קרבנות כו') - הרי תוכן המצוות ברוחניות נפש האדם קיים בכל זמן ובכל מקום.

וכמו שמצינו בנוגע לקרבנות שאמרו חז"ל³³ "תפילות במקום קרבנות תקנום", ו"כל³⁴ העוסק בתורת עולה כאילו הקריב עולה" וכו'. וההסברה בזה: מבואר בחסידות שכל מצווה כלולה במחשבה דיבור ומעשה. ולכן גם בזמן שאי-אפשר לקיים את מצוות הקרבנות כמעשה, ישנו קיום המצוות במחשבה על-ידי עבודת התפילה, עבודה שבלב, שנתקנה כנגד הקרבנות, וכן בדיבור - על-ידי העסק בתלמוד תורה דקרבנות, דכל העוסק בתורת עולה כו', ועד אשר - "ונשלמה פרים שפתינו"³⁵.

על-אחת-כמה-יכומה וביתר שאת וביתר עוז בנוגע למצוות "הקהל", שענין הנצחיות מתגלה בה במדה מרובה יותר מברוב המצוות, מכיוון שברוב המצוות (שבהם הטעם והכוונה פרט או תנאי בלבד), הרי רק פרט מסוים הוא נצחי ולא גוף המצווה, וכמו במצוות קרבנות הנ"ל שגוף ועצם המצווה - הקרבת הקרבנות בפועל, לא ניתן לקיימם בכל מקום ובכל זמן, מה-שאין-כן במצוות "הקהל", שבה תוכן המצווה ("לחזק את האמת") וכוונת הלב האימה וכו' שבמעמד הקהל הם מעצם המצווה כנ"ל - ומכיוון שתוכן

וכוונה זו (חזיון דת האמת והאימה כו') נצחי הוא, הרי בוודאי שאף שקיומה במובנה הפשוט ובשלימות כל התנאים קשור בזמן שבית-המקדש קיים, הרי היא נוגעת בפועל, במובנה הרוחני, בכל מקום ובכל זמן. ובמיוחד בהמשך למה שדובר פעמים רבות במשך השנה החולפת, על הציווי³⁶ "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם", וכפי שחז"ל³⁷ מפרשים: בתוך כל אחד ואחת מישראל, אשר בהתאם לזה יש על כל אחד ואחת, כולל ילדים קטנים, לעשות את ביתו, חדרו, כליו וכו' ל"מקדש מעט"³⁸, והתורה מבטיחה: "הבא לטהר - מסייעין אותו"³⁹, ועד להבטחת הקב"ה "ושכנתי בתוכם".

כמו כן הדבר בתוקפו, ואדרבא ביתר שאת ויתר עוז, בעניין ומעשה כללי כ"מצוות הקהל" שהיא "עמוד חזק וכבוד גדול בדת"⁴⁰ - שעל כל אחד ואחת מוטלת הזכות והחובה לבצע את תוכן מצוות הקהל בבית-המקדש בסביבתו ובו עצמו.

ז. שנת הקהל

אף⁴¹ שקיום הציווי ד"הקהל את העם גו'" בפועל ממש הוא בחג הסוכות, הרי זה ענין השייך גם לכל השנה כולה, החל מראש-השנה. וכמודגש בפשטות הכתובים - "מקץ שבע שנים במועד שנת השמיטה", כלומר, במוצאי שביעית⁴², שזמן זה מתחיל בראש-השנה.

ויתירה מזו⁴³: הטעם לקיום מצוות "הקהל" בפועל בחג הסוכות, הוא כמבואר בפשוטו של מקרא "בחג הסוכות, בבוא כל ישראל לראות את פני ה' אלוךך במקום אשר יבחר", היינו, שההזדמנות הראשונה

(36) תרומה כה,ח.

(37) ראשית-החמה שער-האהבה פ"ו קרוב לתחילתו (ד"ה ושני פסוקים - ס,ט,ב). ועוד.

(38) ראה יחזקאל יא,טז. מגילה כט,א.

(39) מגילה כט,א.

(40) חינוך מצווה תריב.

(41) בהבא לקמן - ראה התועודות ש"פ האיני, שבת שובה (א) תשמ"ח ס"ו. (תר"מ-התועודות תשמ"ח ח"א ע' 53)

(42) פרש"י עה"פ וילך לא,י.

(43) בהבא לקמן - ראה מכתב ימי הסליחות תשכ"ו (לקו"ש ח"ט עמ' 445).

תורה צריכים לייקר במאוד. בכל רגע אפשר לשאוב אוצרות בדליים ובחביות, בגשמיות וברוחניות, וכל זה על-ידי הריקודים⁴³. הרבי הנהיג, ללכת בתהלכות לבתי-כנסיות, וגם לאלה שבשכונות מרוחקות, כדי לשמח יהודים בשמחת החג⁴⁴.

תפילת ערבית: נעזמת התפילה ביום זה - כבכל יום-טוב, ואין משנים במאומה לנעזמת הימים הנוראים⁴⁵.

שיר המעלות, חצי קדיש, ברכו, ערבית של יום-טוב⁴⁶. קדיש שלם.

האבלים (רח"ל) אומרים משניות וקדיש דרבנן, אך אין אומרים 'עלינו' ו'עלנו', אלא רק אחר ההקפות כדלהלן⁴⁷.

לאחר מכן - קידוש והתועדות⁴⁸.

קידוש: "אתקינו" ונוסח הקידוש דיום-טוב, ו"שהחיינו" (נשים שבירכו "שהחיינו" בשעת הדלקת הנרות - לא יברכוה בשעת הקידוש).

בשמחת-תורה מהדרים במיוחד לעשות קידוש כל-אחד לעצמו ולא לצאת ידי-חובה ממישהו אחר, שכן ברכת "שהחיינו" היא גם על התורה, והלוואי שיפקיע את עצמו⁴⁹.

בשמחת-תורה היה כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו מסידר [לפעמים, וכחוראת-שעה בלבד!] את ההגבלה שהטיל על שתית 'משקה'⁵⁰.

(43) ספר-המנהגים. וע"ע 'אוצר' עמ' שסב. 'אהלי ליובאוויטש' עמ' 146.

(44) ראה 'אוצר' עמ' שנט, וש"נ. וראה לשון סידור אדה"ו (נדפס גם בסידור תהילת ה') לפני 'אתה הראית'.

(45) 'אהלי ליובאוויטש' עמ' 156.

(46) שכח והזכיר 'חג הסוכות' במקום שמיני-עצרת, ראה הדעות בזה בנטעי-גבריאל, סוכות פרק פא ס"ב ובהערות, ולמעשה אינו חוזר, ואם יוכל - בתפילות היום - יכוון לצאת בשמיעה מהש"ץ.

(47) 'אהלי ליובאוויטש' עמ' 139, ועיי"ש בטעם הדבר.

(48) מקדשים וטועמים, ומתועדים כהכנה רבה לעריכת ההקפות בשמחה. וראה 'אוצר' עמ' שעא. 'אהלי ליובאוויטש' שם (ולחלן עמ' 141 אודות קידוש בשמע"צ בחו"ל אף לפני מעריב, ולחלן עמ' 151 אודות חשיבות התועדות אף יותר מההקפות עצמן, עיי"ש).

(49) לקו"ש ח"ט עמ' 371, וש"נ בהערה 6. וראה בזה 'אהלי ליובאוויטש' עמ' 152.

(50) שהיא בדרך-כלל שלוש-ארבע כוסיות ('התקשרות' גיליון

מנגנים ביום זה ניגון 'ארבע בבות'⁵¹. **סדר הקפות:** "אתה הראת" פסוק בפסוק (ומכבדים בקריאתם אנשים שונים⁵²), ולאחר מכן אומרים "אב הרחמים".

לאחר מכן⁵³ היה מורה כ"ק נשיא דורנו להוסיף פסוקים שונים לפי צורך השעה והעניין, כגון (פסוק שנעשה דרך קבע במשך השנים): "והיה זרעך... ופרצת... ובורעך" (בראשית כה,יד); "הושיעה את עמך... (תהילים כה,ט); ולפעמים: "הנני מביא אותם מארץ צפון..." (ירמיה לא,ז)⁵⁴.

אמירת 'אתה הראת', 'אב הרחמים' והפסוקים הנ"ל - שלוש פעמים, ורק לאחר 'אב הרחמים' (וההוספות) פותחים את ארון-הקודש⁵⁴.

מוציאים את כל ספרי-התורה⁵⁵, ומקיפים את הבימה כנהוג. הש"ץ מכריז לאחר כל הקפה (כהלשון בסידור): "עד כאן הקפה א'", "עד כאן הקפה ב'", וכו'. לאחר כל הקפה, מחזירים את כל ספרי-התורה לארון-הקודש⁵⁶.

הרבי שלל את הנהגת המקפידים להסיר את הכתרים מספרי-התורה לקראת הריקודים, בחששם שמא יפלו⁵⁷.

בפסקה "עוזר דלים" אמר כ"ק אדמו"ר מהורש"ב, שצריך להפסיק קצת בין תיבת "עוזר" לתיבת

יב עמ' 12) - 'אוצר' עמ' שע. חלות הגזירה גם על שמח"ת **מפורשת** בכ"מ, ומהם ב'יחידות' שנדפסה בקובץ היכל-מנחם כרך ג עמ' רח.

(51) ספר-הניגונים ח"א (ניגון א) עמ' ל - מסה"ש תש"א עמ' 86. וראה ה"ש תפר"ח עמ' 12 וש"נ, ה"ש תש"ב עמ' 13.

(52) המנהג בבית-הרב למכור פסוקי 'אתה הראת', ולכבד בפסוק ראשון ואחרון, ולפעמים פסוקים נוספים, את כ"ק האדמו"ר. בליל שמחת-תורה, ההכנסה היא לטובת ישיבת תו"ת, וביום שמח"ת ההכנסה לטובת המוסדות 'מרכז לענייני חינוך' ו'מחנה-ישראל' - ספר-המנהגים.

(53) כן מפורש בסה"ש תש"ג ח"א עמ' 615, ודלא כמ"ש בסידורים שנדפסו לאחרונה.

(54) 'אוצר' עמ' שנד-שנו.

(55) להעיר מ'שערי הלכה ומנהג' יו"ד סי' קיח, שצ"ג על סמך מה נהגו בכמה בתי-כנסת להשאיר ס"ת שא"א לתקנם 'בשביל הקפות', עיי"ש.

(56) לוח כולל-חב"ד. (57) ובפרט על-פי המפורש בוהר (ח"ג רנ"ב), ששיקר העניין ד'כתר תורה' שייך בשמחת-תורה דווקא, ומשמחת-תורה נמשך עניין זה על כל השנה - התועודות תשמ"ג ח"א עמ' 308.

הבימה או שטיח³³, מניחים את ה'הושענא' הצידה, ואחרי-כך אומרים את ה'יהי רצון'.

גם נשים וקטנים נוהגים בחביטת הערבה³⁴.

הרבי לא היה זורק את ה'הושענא' החבוטות על ארון-הקודש. לעיתים הניחן על כיסאו, לעתים השאירן על הקרקע ולעיתים הכניסן לסידורו ולקחן עימו³⁵.

קרבן היום בקריאת התורה ובמוסף - "ביום השביעי".

מנהג ישראל לערוך היום 'סעודת-יום-טוב'³⁶ לפני הצות היום - אם כי מדינא מותר עד 'מנחה קטנה'.

טובלים פרוסת המוציא ברבש, אבל על השולחן שמים גם מלח.

מנהג ישראל לאכול היום "קרקעפכין" (כיסני-בצק ממולאים בבשר)³⁷.

בארץ-ישראל, מעבירים היום אחר הצות את הסדרה (פרשת השבוע - 'ברכה'), שנים מקרא ואחד תרגום, כולל ההפטרה.

בארץ-ישראל³⁸, נכנסים לסוכה לפנות ערב (ואוכלים או שותים דבר-מה) כדי 'להיפרד' ממנה, אבל אין אומרים 'יהי רצון'³⁹.

מנחה של הושענא-רבה אומרים בפעם האחרונה 'לדוד ה' אורי'.

"כ"ק אדמור" מוהרי"צ נ"ע לא נהג להדליק נר בכל יום שמזכירים בו נשמות³⁹.

הדלקת נרות: ברכת 'להדליק נר של יום-טוב' ו'שהיינו'.

בלוח כולל-הב"ד נאמר, שנוהגים לפרוש פרוכת לבנה ומעיל לכן על הספר-תורה [רק] ביום שמכרכים 'גשם' או 'טל', אך בבית-מדרשו של הרבי היתה הפרכת הלבנה פרושה מראש-השנה ועד אחר שמחת-תורה⁴⁰.

יום שלישי

"כ"ב בתשרי, שמיני-עצרת ושמחת-תורה"⁴¹

בשמחת-תורה, מנהג ישראל (אשר "תורה היא") לשמוח בשמחה זו יותר משמחת בית-השואבה, ויותר משמחת יום-טוב סתם⁴².

זהויר "כ"ק אדמור" מהור"צ נ"ע בשם אביו "כ"ק אדמור" מהור"ש ב"נ"ע:

"את הארבעים ושמונה השעות [בחול]; בארה"ק - עשרים וארבע שעות] של שמיני-עצרת ושמחת-

40 'אוצר' עמ' ששג, אך לא ברור אם היתה הוראה כלשהי בנדון (וראה אודות "מנהגי ביהמ"ד של הרב"י בהתקשרות גיליונות: תכח,תלד,תלט), וכן לא הזכיר שם מה עשו בס"ת. אך כמדומני שבא' ה'תשורת' נדפסה התייחסות של הרבי במענה בקשר למעיל הס"ת הלבן "לחודש תשרי".

41 **לבני חו"ל:** יום שלישי - שמיני עצרת. מקדשים ואוכלים בסוכה (ללא ברכת 'לישב בסוכה') בלילה וביום (ונוהגים אף משתיית מים חוץ לסוכה). לאחר מעריב - קידוש והקפות. בשחרית - אין הקפות. מוציא ב' ס'ת, בראשון קוראים בפ' ראה: 'עשר תעשר', ח"ק, ובשני למפטיר: 'ביום השמע' צ'. הפטרה: 'ויהי ככלות... ולישראל עמו'. הזכרת נשמות. במוסף - תפילת גשם, נשיאת כפים. אחה"צ, ערב יום הקריאה, קוראים שמו"ת כל פרשת ברכה עם ההפטרה דש"ת (שערי הל' ומנהג ח"ה ס' פה, והיום יום ד' טבת). לפנות ערב נפדים מהסוכה (באכילת או בשתיית משה).

יום רביעי - שמחת-תורה. ערבית של יו"ט, קדיש תתקבל (משניות וקדיש דרבנן). בהדלקת הנרות: להדליק נר של יו"ט ושהחיינו. קידוש של יו"ט. הקפות כדאמלול. שחרית: נשיאת כפים בחזרת הש"ץ, הלל שלם, ק"ת, קידוש והקפות כמפורט בפנים בשמע"צ.

בשיעורי חת"ת מסיימים היום את פרשת ברכה, ולומדים פרשת בראשית עד סיום רביעי בפנים (ראה שערי הלכה ומנהג ח"ה ס' פח). ואומרים באסרו חג, פ' בראשית חמישי (שם).

42 ספר-המנהגים - מנהגי שמח"ת, וראה לקו"ש ח"ד עמ' 166-7 ובהערות שם. אודות סוגלת השמחה בימי שמע"צ ושמו"ת, ראה המלוטק מדברי רבותינו נשיאנו בקובץ 'אהלי ליובאוויטש', גיליון ד, עמ' 134 ואילך.

- בשנת "הקהל" - לאטוף את כל בני-ישראל ביחד היא בחג הסוכות כאשר הם עולים כולם לירושלים.

אבל העניין ד"הקהל את העם גו"י שייך גם לכל השנה כולה, החל מראש-השנה.

דוגמא לדבר⁴³ - על-דרך לשון הכתוב⁴⁵ "שנת היובל" שכל השנה נקראת בשם "יובל" "על שם תקיעת שופר"⁴⁶ דיום-הכיפורים⁴⁷ שהיא פעולה חד-פעמית, ובתחילת השנה.

ואין לומר שבשנת היובל שאני, משום שישנם בה דינים מיוחדים - חירות, העדר העבודה⁴⁸ וכו', שהם במשך כל ימות השנה בשווה בלי שינוי - דאי משום הא הווה ליה להכתוב לקראת לשנה זו בשם "שנת הצמיחות" או "שנת החירות" וכיוצא בזה על שם הדינים המיוחדים שבה.

ויש לומר דמכיוון שהדינים המיוחדים שבה באים בקשר ובהמשך להתקיעה שביום-הכיפורים - נקראת כל השנה "שנת היובל" על שם התקיעה שבתחלת השנה.

ועל-דרך זה יש לומר בנוגע ל"הקהל": מצוות הקהל כל תכליתה אינו פעולת ההקהלה עצמה, אלא התוצאה בימים שלאחרי זה וכמדוגש בכתוב "למען ישמעו ולמען ילמדו גו' ליראה גו' כל הימים", ונמצא, שישנו עניין המייחד את כל ימות השנה הבא כהמשך לפעולת ה"הקהל" שבתחילת השנה, ולכן נקרא שפיר - שנה זו - בשם "שנת הקהל".

ועל-פי זה יומתק לשון הכתוב בנוגע לקביעת זמן "הקהל": "מקץ שבע שנים במועד שנת השמיטה". וכפירוש רש"י שם "בשנה ראשונה... שנה השמינית... קורא אותה שנת השמיטה כו", להדגיש שזהו עניין השייך לשנה.

ולהעיר גם שמצינו ב"ש בכמה מקומות⁴⁹ שכל השנה הוה נקראת בשם "מוצאי שביעית" דווקא (גם) בנוגע למאורעות שאירעו בסוף השנה ולא בשם "שנה השמינית" וכיוצא בזה.

44 בהבא לקמן - ראה מכתב ר' תשרי הג"ל בהערה ד"ה שנת הקהל. שיחת ש"פ ואתחנן תשמ"א סכ"ב ואילך.

45 בהור כה, ג. ובכ"מ.

46 רש"י בהר ש, סו.

47 בהר ש, ט.

48 בהר ש, ט. ר"ה ח, ב. רמב"ם הל' שמיטה ויובל פ"י הי"ד.

49 מגילה י, ב. סנהדרין צ, א. ועוד.

ח. המעשה הוא העיקר⁵⁰

המורם⁵¹ מכל הג"ל שעל כל אחד ואחת הזכות והחובה להתעסק במצוות "הקהל" במובנה הרוחני, בכל הזמנים (לא רק במוצאי שמיטה, בחג הסוכות), בכל המקומות (לא רק בבית-המקדש) ועל-ידי כל אחד ואחת מישראל (לא רק על-ידי המלך), שהרי כל אחד ואחת מישראל, חייב לקיים את הציווי⁵² "הוכח תוכיח את עמיתך", "ואהבת לרעך כמוך"⁵³, על-ידי הפצת התורה והיהדות, בהקהלת קהילות בישראל לדרוש בענייני תורה ומצוות, ולהוסיף ב"ליראה את ה'" הנקודה והתוכן דכל התורה ומצוות כמו שכתוב "ויצונו ה' לעשות את כל החוקים האלו ליראה את ה'"⁵⁴, ובאהבת ואחדות ישראל (כלל גדול בתורה, ו"זוהי כל התורה כולה, ואידך פירושא הוא"⁵⁵).

ואם בכל הזמנים כן⁵⁶, הרי על-אחת-כמה-יוכמה בזמן המיוחד לזה, כמו בשנה זו שהיא "שנת הקהל" (ובימים הסמוכים לחג הסוכות במיוחד) שאז מקבלים אפשרויות וכוחות בלתי רגילים לעבודה זו, וכידוע פירוש האר"ז⁵⁷ במה שכתוב⁵⁸ "הימים האלה נזכרים ונעשים" דכאשר מגיעים בתקופת השנה לזמן המאורעות שאירעו בפעם הראשונה, הרי כאשר מאורעות אלו חוזרים ו"נזכרים" כדבעי, הרי על-ידי זה "נעשים" ונמשכים אותן ההמשכות והבחינות שהיו בפעם הראשונה.

ולהעיר:

האמור לעיל שיש להתעסק במבצע "הקהל" בזמן הזה, אינו בתור עשיית "זכר" להקהל (על-דרך "זכר

50 אבות פ"א מ"ז.

51 בהבא לקמן - ראה התוועדות שבת בראשית (ב) תשמ"ח סל"ב. (תו"מ-התוועדות תשמ"ח ח"א ע' 369).

52 קדושים י"ז.

53 שם, יח.

54 ואתחנן ו, כד.

55 שבת לא, א.

56 בהבא לקמן - ראה לקו"ש חגה"ס הג"ל. ספר-השיחות תשמ"ח ח"א עמ' 13 ואילך.

57 רמ"ו בס' תיקון שובבים - הובא ונת' בס' לב דוד להחיד"א פכ"ט. וידועה ראה ממשנה גיטין ספ"ג: בודקין את היין... ובהוצאת פארר כו'.

58 אסתר ט, בא.

למקדש"), דכמו שנתבאר במקום אחר⁵⁹ במצוות הקהל לא שייך לעשות "זכר", ולכן לא מצינו במשך כל הדורות דומן הגלות שגדולי־ישראל יעשו מעמד "הקהל" במוצאי שמיטה, אלא המדובר כאן הוא שיש להתעסק בעניינה הרוחני והפנימי דמצוות "הקהל", שנצחית היא בכל הזמנים ובכל המקומות, ויש לקיימה ב"בית־המקדש" הפנימי והרוחני ש"בתוך כל אחד ואחת מישראל", כנ"ל בארוכה. ומעשה רב - רואים במוחש את ההתרגשות וההתעוררות שנעשית אצל בני־ישראל בחיזוק התורה ומצוות ובריאת־שמים - כאשר מספרים להם שבזמן שבית־המקדש היה קיים היו מקיימים - בשנה זו - מצוות "הקהל", על־ידי המלך, ובמעמד כל ישראל וכו', ומסבירים להם שעניינה הרוחני דמצוות "הקהל" נצחית היא גם עכשיו, על־ידי שכל אחד ואחת מהם ישתתף במבצע "הקהל" בפעולות שיביאו "ליראה את ה'" ולאחדות ישראל, כדלקמן.

ט. מבצע הקהל

יש⁶⁰ לנצל כל הזדמנות, ובימי סגולה, שבתות וימים טובים במיוחד, כדי לכנס ולהקהיל יהודים - אנשים, נשים (כמובן - בנפרד) וטף, עד ל"קטני קטנים", לכנס אותם ב"מקום" קדוש, כלומר באווירה קדושה, ולנצל את הדבר לשם התחזקות והוספה ב"ליראה את ה'" ובאחדות ישראל, על־ידי שכל הנאספים שומעים ולומדים ביחד עניין מסויים בתורה, נותנים צדקה ביחד, ומתפללים ביחד.

במיוחד וזהי חובתו של כל מי שהוא בבחינת "מלך" במסגרת שלו - מנהיג ומשפיע בסביבתו, בקהילתו, מחנך בכיתתו, אב במשפחתו, מנהל במוסדו, וכל בעל הנהגה והשפעה על מסגרת שמאגדת תחתיה ציבור כל שהוא.

ועל־דרך זה אצל כל אחד ואחת, אנשים נשים וטף, שבא במגע עם אחרים - בני משפחה, ידידים, מכרים, שכנים, חברים לעבודה, חברי כיתה וכו', שבוודאי יש לו השפעה במידה מסויימת עליהם,

ומובן שעליו לנצל את השפעתו זו עבור השליחות המיוחדת שמוטלת עליו בשנת "הקהל", "לקרוא באזניהם", להשמיע את דברי התורה ומצוותיה בכל מקום שירד מגעת, איש איש בהתאם לדרגתו ומצבו, בתוקף וברצינות, ועד שהדבר ייצור רושם עמוק והשפעה ממושכת על השומעים - השפעה שתתבטא בחיי היום־יום, במשך כל השנה, ובמשך כל שבע השנים, מ"הקהל" זה ועד ל"הקהל" הבא, בהתנהגות המבוססת על "ליראה את ה'": לימוד התורה וקיום המצוות, וביחד עם זה - בשמחה ובטוב לבב, כפי שהדבר מודגש בעובדה שמצוות "הקהל" היא ב"זמן שמחתנו" בחג הסוכות. כך בימים הסמוכים לחג הסוכות, ולהמשיך בכך לפחות פעם בחודש במשך שנה זו.

י. 'הקהל' ביחיד

בנוסף על זה צריך כל אחד ואחת, אנשים נשים וטף, לעסוק ב"הקהל" בנוגע לעצמו, ל"הקהל" ולאסוף את תכונותיו השונות, שהם בדוגמת "אנשים נשים וטף", ולהכניס אותם ב"בית־המקדש" הפנימי שבו, שיהיו חדורים כליל ב"ליראה את ה'", כדלהלן.

"אנשים" - ניחנים במעלה של עוצמה וכוח הנהגה, להיות מורי דרך בהתנהגות הכללית, הנהגה מחוץ לביתו וכו'; "נשים" - הן בבחינת "עקרת הבית", הן מנהלות את הנהגת הבית, התחלת חינוך הטף, הבנים והבנות וכו', ואילו ה"טף" - הם המתחנכים, המקבלים, הם מודרכים על־ידי הוריהם ומחנכיהם.

וכך גם ב"עולם קטן" - זה האדם⁶¹: אצל כל אדם ישנן (צריכות להיות) כל התכונות האמורות: התוקף והעוצמה של "אנשים", הזמן והכוחות שלו המסוגלים וצריכים להנהיג ולהשפיע ולהאיר מסביבו, בהנהגת העולם, וכן - של "נשים" - בהנהגת הבית, ויחד עם זה הוא צריך להיות גם תלמיד ומחונך,

61 תנחומא פקודי ג. זח"ג לגב. תקו"ז ת"ט (ק.ב, א.א).
וראה אדר"ג ספ"א. לקו"ת במדבר ה, סע"א ואילך. זח"א קלד.ב. סה"מ תרכ"ו עמ' קכו.

הרבי בפשטות שנוהגים גם אצלנו לומר גם את פרקי הווהר המובאים בספר 'תיקון ליל הושענא־רבה'²¹. בסוף הלילה היה כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע הולך לטבול במקווה. וגם חסידים נהגו כך²². כ"ק אדמו"ר מהורש"ב היה מכין (קושר) את ההושענות עבור כל בני הבית (מכנינים גם עבור נשים וקטנים)²³. לקטנים שבעריסה - יש אומרים גם לחבוט עבורם].

קושרים אותן על־ידי עלים של לולב²³. גם מי שהיה ער כל הלילה²⁴ ולא ישן חצי שעה - מברך בבוקר את כל ברכות־השחר. מי שבוודאי ישן שיעור זה, רחץ פניו ולבש בגדיו (ונעל נעלי־עור) - מברך כל ברכות השחר מחצות הלילה ואילך²⁵ חוץ ממי שלא שמע קול תרנגול, שחייב להמתין לעלות השחר ולכתחילה יש לצאת לצרכיו כדי לברך 'אשר יצר'.

שחרית:

כ"ק אדמו"ר מהורש"ב היה מחליף את ההדסים

21 התוועדות תשמ"ג ח"א עמ' 247. תשמ"ו ח"א עמ' 408, תשמ"ח ח"א ס"ע 291, ועוד.

22 'אוצר' עמ' שלג, אדמו"ר מהורש"ב - משיחות הו"ר תש"ח. ושם, שהטבילה שייכת להו"ר (אולי - ע"ד ליל שבועות. וראה גם 'אוצר' ניסך־סיון ריש עמ' רטו בקשר לליל שש"פ) ולא לתפילת שחרית. וראה ל' הרמ"א סי' תרס"ד ס"א ע"ז.
23 שם עמ' שלד"ו.

24 מי שנשאר ער כל הלילה עד לאחר שבוודאי עלה השחר, בלוח כולל חב"ד דהיום, ובס' שבח המועדים (פני"ז ס"ד) כתבו שאסור לו ללמוד עד שיברך ברכות התורה. אך הרה"ח ר' יוסף־יחזקאל שני' אופן העיר, שלא נמצא בטושו"ע ובשו"ע אדה"ז סי' מרמזו האיסור להנייעור בלילה ללמוד לפני ברכת התורה. ואכן בס' מנהג ישראל תורה (סי' מז ס"ק א) מביא שאין בזה איסור. וראה גם 'המלך במסיבו' ח"א עמ' קע"ג. ויל"ע במשמעות הל' בסידור לפני ברכת התורה בזה. ובאמירת תיקון ליל שבועות ובכלל בהתוועדות, וגם אצל הרבי עצמו - רגילים תמיד להמשיך בד"ת ואין נוהגין בזה כלל (והביטוי 'מייז' כשהאיר היום" נאמר רק על נ"ט, בשו"ע אדה"ז מהדו"ק סי' ד ס"ג). ואולי הטעם, כיוון שיש דעות שלא נתחייב בברכה זו, וגם להדעות שמברך, היינו שרשאי לברך ברכת השבח להקב"ה ככל ברכות השחר, אבל לא שאסור ללמוד קודם לכן. ועצ"ע.

25 ראה פרטי החיוב בקצוה"ש, ה, דה"ש טו. באג"ק כרך ח, עמ' רעה אינא שעינקר הזמן משנתחייב בהן, ואחר־כך הוא רק תשלומין. וכל־שכן לענין ברכות התורה, עיי"ש. וראה בלוח חג השבועות, שם נתבאר וצויינו כו"כ פרטים בענין ברכות השחר למי שנייעור בלילה בכלל.

והערבות בחול־המועד סוכות, וכיוון כך, שלנטילת לולב בהושענא־רבה יהיו הערבות וההדסים חדשים²⁶ (אבל אין זו הוראה לרבים).

בהושענא־רבה אין לובשים 'ק'יטל', ובתפילה עצמה (וכן בהוצאת ספר־תורה וכו') אין מוסיפים על נוסח תפילת חול־המועד²⁷.

לפני תפילת הלל מסירים את שתי הכריכות שעל הלולב עצמו, ונשארות רק שלוש הכריכות המאגדות את הלולב, ההדסים והערבות ביחד²⁸, כי בהושענא רבה צריך להרבות בכסוס עלי הלולב ובשמחה²⁸.

הושענות:

מוציאים את כל ספרי־התורה שבהיכל²⁹, ועומדים עמם ליד הבימה²⁹. אומרים את ז' ההושענות (ולאחר גמר כל הקפה אומרים בקול את הפסוקים שלאחר כל הושענא, פסוקים המיוחדים להושענא־רבה) ומקיפים את הבימה שבע פעמים, בארבעת המינים בלבד³⁰ (בלא הערבות של ה'הושענות'). גם היום מתחילים להקיף את הבימה בכל פעם באות ס' או ע'³¹. לאחר־מכן, אומרים "אני והו... כהושעת... אני והו הושיעה נא" (בהשמטת הקטע האחרון, שייאמר בסוף ההושענות דהיום). ומתחילים "תתננו לשם..."

עד סיום פיוטי ההושענות.

[כמדומה שנוהגים לומר כל 'כותרת' בקול, הש"ץ ואחר־כך הקהל].

יש לפסק כך: "ואוצר - הטוב לנו - תפתח"³².

"קול במשך... - אומר הש"ץ ג' פעמים ואחר־כך

הקהל ג' פעמים.

בסיומם, מכניסים את ספרי־התורה להיכל, מניחים את ארבעת־המינים מהיד, ואומרים 'קדיש תתקבל'. לאחר מכן, לוקחים חמישה בדי ערבה וחובטים בקרקע חמש פעמים (הרבי היה מפריד את הערבות זו מזו קודם החבטה, וחובט קלות. הרבי עמד בהלל ובחביטת ההושענות על הרצפה ממש, ולא על

26 סה"ש תש"ד עמ' 14.

27 'אוצר' ס"ע שלו.

28 לקוטי שיחות ח"ד עמ' 1368.

29 הגהת הרבי ללוח כולל־חב"ד, 'אוצר' עמ' שלח.

30 שער הכולל פמ"ח ס"ט, ממשמעות האמור בסידור אדה"ז, שלוקחים את הערבות רק לאחר סיום אמירת ה'הושענות'.

31 'אוצר' עמ' שלט.

32 סה"מ תרפ"ז ס"ע כ"א, לקוטי דיבורים ח"א דף נט, א.

האש, כבכל מוצאי שבת. "וייתן לך" - בלחש.⁴

יום ראשון

כ' בתשרי, ה' דחול-המועד

הושענות: "אדם ובהמה", "אדמה מארר".
ועושים ההקפות רק מסוף קטע זה.
במוסף - "וביום השישי".

יום שני

כ"א בתשרי, הושענא-רבא¹¹

יש להתוועד גם בלילה זה¹². מלבד זאת, יש להוסיף ביותר בשמחת בית השואבה, בריקוד ובכלי-זמר, יותר מבכל לילי החג. ואף שהזמן מועט בכמות, יש לנצל לשם כך כל רגע פנוי, ואף להשלים בו את כל מה שהחסירו בזה במשך החג, באופן של "מועט מחזיק את המרובה"¹³. פעם אחת¹⁴ הורה הרבי, לצרף גם משבעים אומות הנמצאים, בהשגחה פרטית, בקרבת מקום, שגם הם יראו (וישתתפו) בשמחה זו, באופן ד"אתה על במותימו תדרוך".

נשארים ערים כל הלילה. כל אחד ואחד קורא לעצמו (ולא בציבור) את כל חומש 'דברים' לפני חצות. גם את פרשת 'ברכה' אומרים הלילה רק פעם אחת¹⁵.

11 בספר-המנהגים איתא: "לאמור איש לחבירו בהושענא רבה: 'גמר חתימה טבא, 'פתקא טבא' וכיוצא בזה - לא נהיינו כן". (ומקורו מסה"ש תש"ח ס"ע 171 - "לא נהנו בלויבאוויטש" נעתק מגוף כ"ק אדמו"ר מהר"צ. הטעם, אולי כדי שלא לשנות מהנהגת שאר ימי חול-המועד, כמנהגו בתפילה ובלבושים וכו'). אך למעשה בשנים האחרונות הרבי עצמו בירך כמה פעמים (ומה: 'התועדות' תשמ"ו ח"א עמ' 309, תנש"א ח"א עמ' 163 (האחרון - כאיחול), ומאז גם אנ"ש מברכים 'פתקא טבא'.

12 ראה גם שיחות שמחת בית השואבה תשי"ח, תורת מנחם ח"א עמ' 83.

13 'התועדות' תשמ"ג ח"א עמ' 247, תשמ"ח ח"א עמ' 285 ועוד.

14 'התועדות' תשמ"ז ח"א עמ' 294.

15 מלשון ספר המנהגים עמ' 20 משמע, שבליל ה'ר' אין ההגבלה דמקרא בלילה, כמו בעש"ת. ועצ"ע הלשון שם "והו"ר - גופא - לאחרי חצות". ואולי הכוונה בזה רק על אמירת תהילים של לילה זה. וראה דברי הרבי בעניין זה בס' 'מקדש מלך' ח"ב עמ' 390.

מה טוב ומה נעים, שבימים זה, שעניינו מיתוק הגבורות, יוסיף כל אחד ואחד בנתינת הצדקה יותר מהשיעור הרגיל¹⁶.

זמן חצות הלילה באזור המרכז: 11:25.

אחר חצות אומרים (בציבור) בחגירת אבנט את כל התהילים, ואין מאריכים באמירת¹⁷. באמירת קדיש נוהגים כמו בשבת מברכים¹⁸.
לאחר כל ספר מהתהילים אומרים את ה"יהי רצון" של הושענא-רבא ואת ה"יהי רצון" שלאחר צאת הלכנה, בנוסף ל"יהי רצון" של יום-טוב¹⁹.

מנהג ישן שהגבאים מחלקים מקופת הציבור תפוח מתוק לכל אלה שאמרו תהילים בליל הושענא-רבא, בין ספר לספר וכיוצא בזה. אכילתו הייתה מיד בסוכה, כשאמרו תהילים בסוכה. כיום, כשאין אומרים את התהילים בסוכה והכול מהדרים שלא לאכול מאומה מחוץ לסוכה, אוכלים את התפוח בסוכת בית-הכנסת או אחר-כך בסוכה הפרטית, לאחר שמטבילים אותו בדבש, על דרך המנהג בראש-השנה²⁰.

אחרי גמר אמירת התהילים, נייעורים כל הלילה (עלות-השחר באזור המרכז: 3:50) ועוסקים בלימוד התורה, איש איש כמה שבוחר.

חשוב לדעת, שבכמה מקומות בשיחותיו נוקט

16 'התועדות' תשמ"מ ח"א עמ' 294.

17 ס' המנהגים שם. וראה 'התועדות' תשמ"ג ח"א עמ' 418. לאידך, י"א שפעם אירע שמיהרו מאד, ואז הרבי המשיך וסיים בחדרו.

18 לדברי הר"ח ר"ל של' גונר ('הערות וביאורים - אחלי תורה' גיליון תתנ"ח ס"ע 76), הרבי אמר קדיש אחרי כל ספר וספר בליל הו"ר, הן בשנת תש"כ והן בשנת תשמ"ט (דלא כסברת 'אוצר' עמ' שלב). רק בשנת תשי"א לא אמר כלל (ימי בראשית עמ' 269).

19 בס' המנהגים, מסה"ש תשמ"ח עמ' 171, ההוראה היא לומר אחר כל ספר את היהירצון של הו"ר והיהירצון שלאחר צאת הלכנה, אבל לא את היהירצון של יו"ט. אבל (בהתועדות תשמ"ג ח"א עמ' 249, תשמ"ט ח"א עמ' 189, וביותר) בהתועדות ליל הו"ר תש"נ (התועדות ח"א עמ' 193 הערה 33, מהקלטה) מדובר על היהירצון שלאחר אמירת תהילים, שבו אומרים "כאילו אמרם דוד מלך ישראל בעצמו" - "כולל גם (ואדרבה - במיוחד) בהושענא רבה".

20 שערי הל' ומנהג או"ח ח"ב סי' רעו, מהתועדות תשמ"ה ח"א עמ' 346. וראה 'אוצר' עמ' שלג. כמובן, כשאוכלים זאת שלא בתוך הסעודה יש ליטול ידים תחילה ללא ברכה (ולא מהני אחיזה במזלג וכד' כיוון שאין דרכו בכך), כמבואר בשו"ע אדה"ז סי' קנח ס"ג, ובסידורו סוף סדר נטי' לסעודה.

כלשון חז"ל⁶² "איזהו חכם - הלומד מכל אדם".
ואצל תלמידי הישיבות⁶³ - לכל לראש בנוגע ללימוד התורה ("תקרא את התורה הזאת") - שצריך להיות בכל ג' התכונות דאנשים נשים וטף: אנשים - תכונת התוקף וההנהגה. נשים - עקרת הבית, ניצול המדות ורגש שבלב לעשות סדר בכל ענייני ה"עולם קטן", "עיר קטנה זה הגוף"⁶⁴ וטף - התכונה דתלמיד ומקבל, "איזהו חכם הלומד מכל אדם"⁶², ועל-אחת-כמה-זוכמה - מהתורות ושיחות קודש של רבותינו נשיאנו.

וכאן באה מצוות "הקהל" ומלמדת את כל יחיד, ב"עולם קטן" שלו, שהוא נדרש "להקהיל" לאחד ולאסוף את כל תכונותיו השונות, של "אנשים נשים וטף" שבו, ולהכניס אותם ב"בית-המקדש" הפנימי שלו, בהתמסרות מוחלטת לדבר המלך, זה הקב"ה, עד שיהיו כולם חדורים כליל ב"ליראה את ה'".

יא. מוסדות וארגונים

הדגשה מיוחדת ועיקרית במבצע "הקהל" - בנוגע למוסדות וארגונים יהודיים, שהרי סוף סוף זהו התפקיד האמיתי והעיקרי של כל מוסד וארגון יהודי, איזה שיהיה (ארגון בעלי מלאכה, בעלי מקצוע וכיוצא בזה) לאחד אנשים שונים שיש להם תפקיד ומטרה משותפת, ובמיוחד מוסדות וארגונים של יראת שמים שבוודאי תפקידם לאחד את כל החברים-תלמידים הנמנים עליהם, ולחזק אותם בתורה ומצוות וביראת-שמים, ועל-ידי שמוסיפים באיחודם וביראת שמים שלהם מתווסף באחירתם של החברים-תלמידים לקיום תפקידם, וכמילא בהצלחת ההנהגת המוסד בכללותו בקיום תפקידו.

ואי לזאת - כדאי ונכון ביותר שכל קהילה קדושה, ארגונים ומוסדות יהודיים, ובפרט אלו המתעסקים בהפצת התורה והיהדות, ובוודאי - מוסדות חינוך, ישיבה, חדר, תלמוד-תורה, גן-ילדים

62 אבות פ"ד מ"א. וראה חר" שם טוב (הוצאת קה"ת) הוספות סי' ד. ו"ש. א"ת להח"מ (הוצאת קה"ת) קטוא (בהוצאת קה"ת תשמ" ואילך - סתצ"ג).

63 בהבא לקמן - ראה ברכת כ"ק אדמו"ר לה' ערב יוה"כ תשמ"ח ס"ד. (ת"מ-התועדות תשמ"ח ח"א ע' 139).

64 נדרים לבב.

וכיוצא בזה - להשתתף ולעמוד בראש, במבצע "הקהל", הן בנוגע לחברים-תלמידים שבמוסדות ובארגונים שלהם, לכנס אותם מזמן לזמן, וללמוד עמם עניין בתורה, לתת צדקה, ולהתפלל ביחד - ובכדי שיהיה לזה קיום, כדאי לעשות זאת באופן מסודר, אחת לחודש וכיוצא בזה (בהתאם לתנאי המוסד) - ועל-ידם גם להוריהם, ובני משפחתם, ידידיהם ומכריהם וכל מי שבאים במגע עמם - מחוץ למוסד, בפעולות שיביאו להוספה ב"ליראה את ה'" ובאחדות ישראל. ולדוגמא: על מורה לעורר את תלמידי כתתו שישפיעו על חבריהם, ואפילו על הוריהם - "והשיב לב אבות על בנים, על-ידי בנים"⁶⁵ (כמובן בדרך של כבוד אב ואם וכו') - להקהל ולהתאסף ביחד ללמוד עניין מסוים בתורה ולהוסיף ביראת ה'.

יב. רישום כרטיסים

נהוג בעולם שכאשר אנשים מקבלים על עצמם (ביחד) החלטה מסוימת, ורוצים שהחלטה תהיה בתוקף וברצינות ושתקיים בקביעות בפועל - רושם כל אחד מהם שיקבל על עצמו לקיים החלטה מסוימת זו. והתועלת בזה כפולה: א) על-ידי זה מרגיש האדם יותר אחירות וכמילא גדול יותר הסיכוי שיקיים את החלטתו. ב) על-ידי שרואה שישנם עוד משתתפים שהגישו בכתב שגם הם יעשו כך, הרי זה מוסיף עידוד וחיות בכל אחד מהמשתתפים לקיים זאת בפועל כמו שנאמר⁶⁶ "איש את רעהו יעזורו", ומעורר עוד אנשים לבוא ולהצטרף לרעיון.

ומכיוון שכל עניין דובר שבעולם, ובפרט דבר טוב - מקורו בתורה, וכלשון חז"ל⁶⁷ "הידוע מנא הא מילתא דאמרי אינשי", מובן שיש לנצל את ההנהגה האמורה עבור ענייני טוב וקדושה, ובנידון דידן - עבור מבצע "הקהל".

ולכן, כדאי ורצוי ביותר שבכל קהילה, מוסד חינוך, ארגון וכו' ידפיסו כרטיסים מיוחדים שיהלוקם שמקבל על עצמו לעסוק בעניין "הקהל" - ירושם על

65 סוף מלאכי. וראה סוף מס' עריות.

66 ישעיה מא"ו.

67 ב"ב צבא ואילך.

הלכות ומנהגי חב"ד

תתקבל. שירי-שלימים, לדוד ה' אורי, קדיש יתום. מוציאים שני ספרי-תורה. בראשון קוראים לשבעה עולים בפרשת תישא "ראה אתה אומר אלי", עד "לא תבשל גדי בחלב אימו" (שמות לג, יב - לד, כו). מניחים את הספר השני על הבימה, חצי קדיש. הגבהה וגלילה. בספר השני קוראים למפטיד בפרשת פינחס "וביום החמישי". הגבהה וגלילה. בברכות ההפטרות אין מזכירין יום-טוב, רק בחתימת הברכה האחרונה מוסיפים: "מקדש השבת) וישראל והזמנים".

יקום פורקן, מי שבירך, אשרי, יהללו, חצי קדיש, תפילת מוסף של חול-המועד: "וביום השבת", "וביום החמישי", "ומנחתם", "ישמחו במלכותך", "אלוקינו ואלוקי אבותינו, מלך רחמן".

קידוש: "מזמור לדוד", "אתקינו", "ושמרו", "אם תשיב", "דא היא סעודתא", "זכור", "על כן" - בלחש. רק את "סברי מרנן", ברכת הגפן ולישב בסוכה" אומרים בקול.

מנחה: וידבר וקטורת. אשרי, ובא לציון. ואני תפילתי, מוציאים ספרי-תורה וקוראים בפרשת 'ברכה'. שמונה-עשרה של שבת, עם 'יעלה ויבוא'. אין אומרים 'צדקתך'.

ערבית: אתה חוננתנו, יעלה ויבוא. אין אומרים "ויהי נועם", "אאתה קדוש". הבדלה בסוכה (על היין, עם ברכת 'לישב בסוכה⁶⁰). מברכים על הבשמים ועל

(7) שו"ע אדה"ז סי' תצ ס"ז. הגהות כ"ק אדמו"ר מהורש"ב לסידור אדה"ז. ס' המנהגים עמ' 68. וראה 'סידור רבנו הזקן עם ציונים והערות' עמ' שה הע' 95, וש"כ.
(8) ע"פ ס' המנהגים עמ' 57 הע' 8. וראה לעיל הערה 4.
(9) ס' המנהגים, מנהגי חג הסוכות. וראה 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' שה.
(10) הוראת רבותינו, 'אוצר' עמ' שכד.

שבת-קודש

"ט בתשרי, שבת חול-המועד

קבלת שבת. מתחילים "מזמור לדוד", וממשיכים כבכל שבת.

בפיוט "לכה דודי" אומרים "גם בשמחה ובצהלה" ואין אומרים "ברינה".

כגוונא³, חצי קדיש, ברכו, ערבית של שבת עם 'יעלה ויבוא'.

כשנכנסים לסוכה אומרים בלחש: "שלום עליכם", "אשת חיל", "מזמור לדוד", "דא היא סעודתא", 'אתקינו' דשבת, ואחר-כך אומרים בקול את הקידוש, "מיום השישי" ואילך. בסיומו, מברכים 'לישב בסוכה'. המסוכים מברכים 'לישב בסוכה' אחרי ברכת "המוציא" (וכן ביום).

שחרית: אין נטילת לולב בשבת. תפילה של שבת, עם 'יעלה ויבוא'. הלל שלם. בשבת אין מקיפים את הבימה⁵, ו"אין אומרים 'הושענות' כלל". קדיש-

(1) סידור אדה"ז. בקצות השלחן סי' עז בבדי השלחן ס"ק יג מבאר הטעם, כיוון דרינה/רננה היא מרחוק משא"כ שמחה היא שמחה שלמה, והנה במזמור הראשון איתא "רננה" ובמזמור הד' "צחחו ורננו", ולכן ביו"ט ואף במוצאי יו"ט מדלגים זאת, עיי"ש (וראה בתורה אור חנוכה ד"ה רני ושמחי פ"א ופ"ב וביחסיות מבוארת' שם, 'ס' הלוקטים - צמח צדק' אות ש עמ' שמא).

(2) ספר המנהגים עמ' 26.
(3) ראה קצות השלחן שם בבדי השלחן ס"ק כ.
(4) היום יום, יט ניסן ר"ז תשרי (בשבת חוה"מ - מהשינויים שהכניס בו הרבי בשנת תשי"ז, ראה בלוח התיקון שבמהדורות תשנ"ה ס"ע קכא, 'רשימות היומן' עמ' קסג, קעג). ספר המנהגים עמ' 28 (ביו"ט) ועמ' 57 בהערה (בר"ה).
(5) רמ"א סי' תר"ס ס"א.
(6) סידור אדה"ז. וראה רמ"א שם ס"ג.

יד. פרסום במכתבי-עת

ככדי לשתף במבצע זה יהודים רבים ככל האפשר (גם כאלו שאינם נמנים באף מוסד או ארגון וכו') - יש לפרסם זאת בכל מקום שאפשר, ובמיוחד - על-ידי מודעות במכתבי-עת (הראויים לשמם) המגיעים אל יהודים, ומודפסים באלפי עותקים, ובמודעות - לצטט כמה שורות אודות תוכן המבצע, ולצרף גם כרטיס שיוכלו לגזור ולשלוח לכתובת הארגון או המוסד וכיוצא בזה המארגן את המבצע.

טו. שיתוף פעולה

כדי שהמבצע ייעשה באופן מסודר ומאורגן - על המוסדות והארגונים השונים להתדבר ביניהם. ואף שההצעה הנ"ל - שנלקחה ומיוסדת על מצוות הקהל שבתורה שבכתב, ומיוסדת על גודל העניין ד"ליראה את ה', ואהבת ואחדות ישראל, וגודל כוח הציבור וכו' - שייכת לכל אחד מבני-ישראל, בלי יוצא מן הכלל, שהרי תורה אחת ושולחן-ערוך אחד לכולנו, בכל זאת כדי שההצעה הנ"ל תבוא לידי פועל ובהצלחה רבה, כדאי שהמוסדות והארגונים יתדברו ביניהם, ובוודאי יסכימו אחר כך להצטרף ולהתאחד ביחד, כנ"ל.

טז. ויהירצון שפעולתו של כל אחד ואחת

מישראל ב"הקהל את העם האנשים הנשים והטף", תמהר ותזרו עוד יותר את קיום היעוד⁶⁶ "ואתם תלוקטו לאחד אחד בני-ישראל", שהקב"ה "אוחז בידו ממש איש איש ממקומו"⁶⁹ ומקהיל את כולם יחדיו - "קהל גדול ישוּבו הנה"⁷⁰, לארצנו הקדושה, לירושלים עיר הקודש ולבית-המקדש, וזוכים לקיים מצוות הקהל כפשוטה - שמיעת פרשיות התורה מפי דוד מלכא משיחא, "שליה האי"ל", מתוך שמחה וטוב לבב, תיכך ומיד ממש.

(ליקוט משיחות ומכתבי חודש תשרי ה'תשמ"ה - בלתי מוגה)

(68) ישעיהו כז, יב.
(69) פרש"י ניצבים ל, ג.
(70) ירמיהו לא, ו.